

EDITORIAL

Με την έκδοση αυτού του τεύχους, ολοκληρώνεται και ο τρίτος τόμος του εκπ@ιδευτικού κύκλου, του τετραμηνιαίου, επιστημονικού, εκπαιδευτικού περιοδικού ανοικτής πρόσβασης, το οποίο από το 2013 μέχρι σήμερα υποστηρίζει την αρχή της παγκόσμιας ανταλλαγής γνώσεων, καθιστώντας διαθέσιμα στο κοινό τα αποτελέσματα της επιστημονικής έρευνας.

Παράλληλα, το τεύχος αυτό εκδίδεται στον απόηχο του 1ου Διεθνούς Βιοματικού Συνεδρίου Εφαρμοσμένης Διδακτικής: «Καινοτόμες εφαρμογές στη διδακτική πράξη», το οποίο διοργανώθηκε στη Δράμα, 27, 28, 29 Νοεμβρίου 2015 από τον Επιστημονικό Σύλλογο «εκπ@ιδευτικός κύκλος» που υποστηρίζει την έκδοση και αυτού του περιοδικού. Στη διάρκεια του Συνεδρίου πραγματοποιήθηκαν συνολικά εκατόν πέντε ανακοινώσεις, εκ των οποίων οι δεκατέσσερις είχαν τη μορφή μικροδιδασκαλίας. Πραγματοποιήθηκαν ακόμη τέσσερα βιοματικά εργαστήρια, μία τηλεδιάσκεψη και δύο στρογγυλές τράπεζες. Το Συνέδριο ολοκληρώθηκε με μεγάλη επιτυχία, καθώς προώθησε ένα ζωντανό τρόπο σύνδεσης της γνώσης με την εμπειρία, ενώ κινητοποίησε σκέψεις και συναισθήματα και ενθάρρυνε τη δημιουργική μάθηση.

Στο τέλος αυτού του τεύχους παρουσιάζουμε μία θεματική αποτίμηση του Συνεδρίου, εκθέτοντας συνοπτικά στοιχεία και δεδομένα από τις συνεδρίες του.

Πέραν της αποτίμησης του Συνεδρίου βιοματικής μάθησης, το Τρίτο Τεύχος του Τρίτου Τόμου του εκπαιδευτικού κύκλου φιλοξενεί εννέα άρθρα τα οποία καλύπτουν τα πεδία της διοίκησης της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, της καλλιέργειας της κατανόησης του ιστορικού χρόνου και της συμβολής της ενσυναίσθησης στην ιστορική κατανόηση, της ειδικής αγωγής, της αξιολόγησης των μαθητών και της Κριτικής Θεωρίας.

Σε ότι αφορά στη διοίκηση της εκπαίδευσης, οι Χαρίκλεια Μαρκογιαννάκη και Θεόδωρος Κουτρούκης, με το άρθρο τους «Ηγεσία και Διοίκηση στα Σχολεία: Μια νέα προσέγγιση», διερευνούν τους όρους και την πρακτική εφαρμογή της ηγεσίας και του μάνατζμεντ στις σχολικές μονάδες, μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης. Από τη διερεύνηση διαπιστώνεται η διασύνδεση της ηγεσίας με το όραμα, την άσκηση επιρροής, τις αξίες, τον συντονισμό όλων των δομών και των ανθρώπων, την εκπλήρωση στόχων μέσω της συνεργασίας και την παροχή βοήθειας. Είναι, μάλιστα, σημαντικό ότι από τη διερεύνηση προκύπτει η αναγκαιότητα ανάδειξης ηγετών στην εκπαίδευση που να διαθέτουν χαρακτηριστικά μάνατζερ, αλλά και μάνατζερ με γνώρισμα που προσιδιάζουν σε ηγέτες.

Οι Σοφία Καστανίδου και Ραλλού Τσικαντέρη εστιάζουν στη λήψη αποφάσεων και συγκεκριμένα στο συμμετοχικό τρόπο λήψης αποφάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, με το άρθρο τους «Ο Συμμετοχικός τρόπος λήψης αποφάσεων ως παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Σχολικής Μονάδας», διερευνούν τη συμβολή της συμμετοχικής λήψης αποφάσεων στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των σχολικών μονάδων. Από τα αποτελέσματα της διερεύνησης διαπιστώνεται ότι ο ρόλος του Διευθυντή

είναι πρωταρχικός για την άσκηση συμμετοχικής διοίκησης, καθώς και ότι η διαδικασία συμμετοχικής λήψης αποφάσεων εξασφαλίζει την κατανόηση των στόχων της σχολικής μονάδας, την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία των εκπαιδευτικών και τέλος τη δέσμευση τους για την υλοποίηση των ειλημμένων αποφάσεων.

Στο ίδιο θεματικό πεδίο, οι Αργύριος Αργυρίου και Γεώργιος Τύπας θίγουν ένα επίκαιρο ζήτημα, προσφέροντας ερευνητικά δεδομένα τα οποία είναι ικανά να προσφέρουν ένα βήμα διαλόγου στο πάντα σημαντικό ζήτημα επιλογής στελεχών εκπαίδευσης. Στην προοπτική αυτή, με το άρθρο τους «Οι απόψεις των υποψήφιων Διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για το θεσμικό πλαίσιο επιλογής στελεχών εκπαίδευσης του 2011, μια μελέτη περίπτωσης στη Δυτική Αττική», διερευνούν τις απόψεις των υποψηφίων Διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το θεσμικό πλαίσιο επιλογής τους, όπως αυτό εφαρμόστηκε το 2011. Πρόκειται για ένα άρθρο το οποίο μπορεί να συμβάλει σημαντικά στον εξελισσόμενο διάλογο με αφορμή την εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου επιλογής στελεχών εκπαίδευσης.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα και ο προβληματισμός αναφορικά με το σχεδιασμό επιμορφωτικών προγραμμάτων που θα είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών είναι πάντα επίκαιρος. Στο πλαίσιο αυτό, οι Κωνσταντίνα Ηλιοπούλου και Αλεξάνδρα Αναστασιάδου, με το άρθρο τους «Οι σπουδές ως παράγοντας διαμόρφωσης των αναγκών επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: ερευνητικά πορίσματα», διερευνούν τις επιμορφωτικές ανάγκες και προτιμήσεις των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνάρτηση με το εκπαιδευτικό τους προφίλ. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συμμετέχοντες εξέφρασαν ενδιαφέρον για επιμόρφωση σε θεματικές διαφορετικές του αντικειμένου σπουδών τους σε επίπεδο βασικού πτυχίου, δεύτερου πτυχίου ή μεταπτυχιακών σπουδών. Αξιοσημείωτο, επίσης, εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων εξεδήλωσε προτίμηση για μεθόδους επιμόρφωσης που συνάδουν με τις αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η διδακτική της Ιστορίας αποκτά ένα ιδιαίτερο περιεχόμενο, όταν υπάρχουν οι προϋποθέσεις κατανόησης από τους μαθητές του ιστορικού χρόνου. Ωστόσο, εξίσου σημαντική στην ιστορική κατανόηση είναι και η συμβολή της ενσυναίσθησης, η οποία είναι χρήσιμη και αναγκαία όχι μόνο στη διδασκαλία της ιστορίας, αλλά στη διδακτική όλων των μαθημάτων.

Στο πλαίσιο αυτού του προβληματισμού, η Δήμητρα Καμαρινού, με το άρθρο της «Διδακτικές προτάσεις για την καλλιέργεια της κατανόησης του ιστορικού χρόνου στους μαθητές Δημοτικού-Γυμνασίου», εκθέτει μία συγκριτική και συνάμα συνθετική μελέτη των ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην Ελλάδα, στη Μ. Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες σε ένα χρονικό εύρος 100 ετών. Με την προσέγγισή της αυτή επιχειρεί να απαντήσει στο ερώτημα, με ποιες δοκιμασμένες μεθόδους είναι δυνατόν να αναπτυχθεί καλύτερη κατανόηση του ιστορικού χρόνου και των ιστορικών περιόδων από τους μαθητές Δημοτικού και Γυμνασίου.

Στην προοπτική της συμβολής της ενσυναίσθησης στην ιστορική κατανόηση, οι Δήμητρα Πατρωνίδου και Ζαχαρούλα Χαρπαντίδου, με το άρθρο τους «Η συμβολή της ενσυναίσθησης

στην ιστορική κατανόηση», εκθέτουν τους βασικούς λόγους που καθιστούν την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης χρήσιμη και αναγκαία στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων και ειδικότερα στη διδακτική της ιστορίας. Παράλληλα προτείνουν μεθοδολογικά εργαλεία και τεχνικές που προωθούν την ανάπτυξη της ενσυναίσθητικής δεξιοτήτας, προκειμένου να επιτευχθεί η ιστορική κατανόηση. Τέλος, επιχειρούν μια ανάλυση στην προβληματική των ενστάσεων και των αμφισβητήσεων που έχουν διατυπωθεί σχετικά με το κατά πόσο και σε ποιο βαθμό μπορεί να συμβάλει η ενσυναίσθηση στην αποτελεσματική ιστορική εκπαίδευση. Το ζήτημα των ειδικών γλωσσικών διαταραχών των μαθητών απαιτεί ειδικές διδακτικές παρεμβάσεις. Στο πλαίσιο αυτής της παραδοχής, ο Γεώργιος Μουτσινάς, με το άρθρο του «Μαθητές με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή και Διδακτική Παρέμβαση - Κλινικά Χαρακτηριστικά και Θεραπευτικές Προσεγγίσεις», περιγράφει τα πλέον κοινά γλωσσικά και ψυχολογικά κλινικά χαρακτηριστικά των παιδιών με Ειδική Γλωσσική Διαταραχή, καθώς και τις αναγνωστικές τους δυσκολίες, οι οποίες επηρεάζουν τη σχολική επίδοσή τους. Στη συνέχεια αναπτύσσει τις επιμέρους θεραπευτικές προσεγγίσεις γραμματικού, γλωσσικού και μεταγλωσσικού περιεχομένου, καθώς και τις εφαρμοστικές τους κατευθύνσεις που αποσκοπούν στην αποκατάσταση των μαθητών.

Η αξιολόγηση των μαθητών αποτελεί πάντα ένα επίκαιρο ζήτημα και με την έννοια αυτή μία συγκριτική ανασκόπηση σχετικών αντιλήψεων διαφορετικών χωρών αποκτά ιδιαίτερη διάσταση. Στη βάση αυτού του προβληματισμού η Χριστιάννα Καρτσέλου, με το άρθρο της «Οι αντιλήψεις των Βέλγων κι Ελλήνων εκπαιδευτικών Α/θμιας εκπαίδευσης σχετικά με την αξιολόγηση των μαθητών. Συγκριτική μελέτη», συγκρίνει τις αντιλήψεις των Ελλήνων και Βέλγων εκπαιδευτικών στην Α/θμια εκπαίδευση σχετικά με το θέμα της αξιολόγησης των μαθητών. Από την ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν προέκυψαν αρκετές ομοιότητες στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, αλλά και σημαντικές διαφορές, τόσο ως προς τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την αξιολόγηση όσο και ως προς τις βασικές της λειτουργίες.

Η κριτική εκπαίδευση αποτελεί μία σημαντική και ιδιαίτερη διάσταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και υπό την έννοια αυτή το άρθρο του Κλεάνθη Παπαδόπουλου με τίτλο «Η αναγκαιότητα της Κριτικής Παιδαγωγικής στις σύγχρονες συνθήκες καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης: Η συμβολή του κριτικού παιδαγωγού Peter McLaren» αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Πρόκειται για ένα άρθρο το οποίο αναφέρεται στο ρόλο της Κριτικής Θεωρίας, η οποία, επηρεάζοντας έμμεσα την εκπαιδευτική θεωρία και τη φιλοσοφία της εκπαίδευσης, συντέλεσε στη διαμόρφωση του ριζοσπαστικού ρεύματος της Κριτικής Παιδαγωγικής. Στο πλαίσιο αυτό το άρθρο εκθέτει το περίγραμμα της εκπαιδευτικής σκέψης ενός από τους σημαντικότερους σύγχρονους κριτικούς παιδαγωγούς, του Peter McLaren, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει το παιδαγωγικό ρεύμα της Κριτικής Παιδαγωγικής στην αφύπνιση της κοινωνίας μέσω της κριτικής εκπαίδευσης των πολιτών είναι καθοριστικός, σε μια μάλιστα κρίσιμη περίοδο όπως η σημερινή, όπου η εκπαίδευση ωθείται να εξυπηρετήσει όχι πια τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά της αγοράς.

Σπύρος Κιουλάνης